

4. Zbožová struktura zahraničního obchodu

• Hlavní změny ve zbožové struktuře zahraničního obchodu

Ve zbožové struktuře zahraničního obchodu došlo v 1. pololetí 2005 ke zvýšení vývozu u všech tříd SITC. Vysoce nadprůměrný růst vykázal vývoz zemědělských a potravinářských surovin a výrobků a chemikálií a příbuzných výrobků, nejnižší růst byl zřejmý u vývozu surovin nepoživatelných a minerálních paliv. Dovoz se nadprůměrně zvýšil též u zemědělských a potravinářských surovin a výrobků a zejména u surovin nepoživatelných a minerálních paliv. Nevýznamný meziroční růst provázal chemikálie a příbuzné výrobky, pokles dovozu byl zřejmý u strojů a dopravních prostředků. Meziroční zlepšení bilancí se vyjma surovin nepoživatelných a minerálních paliv projevilo u všech ostatních tříd SITC. K největšímu navýšení kladného salda došlo u strojů a dopravních prostředků, což se pozitivně odrazilo v meziročním zlepšení celkové obchodní bilance. Největší pasivum se koncentrovalo do surovin nepoživatelných a minerálních paliv a současně zaznamenalo značné meziroční zhoršení.

Tabulka č. 10 Zbožová struktura zahraničního obchodu v 1. pololetí 2005

	Celkem	v tom:					
		zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky	surové materiály nepoživatelné a minerální paliva	chemikálie a příbuzné výrobky j.n.	polotovary a materiály	stroje a dopravní prostředky	průmyslové spotřební zboží a zboží j.n.
	0 + 9	0 + 1 + 4	2 + 3	5	6	7	8 + 9
Vývoz, v mld. Kč	917,6	33,3	50,2	57,9	205,9	465,7	104,6
- meziroční změny, v mld. Kč	80,9	6,4	2,8	9,8	17,1	36,9	7,9
- meziroční změny, v %	9,7	23,8	5,9	20,3	9,0	8,6	8,2
Struktura vývozu, v %	100,0	3,7	5,5	6,3	22,4	50,7	11,4
- meziroční změny, v p.b.		0,4	- 0,2	0,5	- 0,2	- 0,5	0,0
Dovoz, v mld. Kč	875,6	46,5	99,9	99,5	185,0	349,9	94,8
- meziroční změny, v mld. Kč	31,7	6,4	19,9	0,5	7,3	- 7,3	4,9
- meziroční změny, v %	3,8	16,0	24,9	0,5	4,1	- 2,0	5,5
Struktura dovozu, v %	100,0	5,3	11,4	11,4	21,1	40,0	10,8
- meziroční změny, v p.b.		0,5	1,9	- 0,3	0,0	- 2,3	0,2
Obchodní bilance, v mld. Kč	42,0	- 13,2	- 49,7	- 41,6	20,9	115,8	9,8
- meziroční změny, v mld. Kč	49,2	0,0	- 17,1	9,3	9,8	44,2	3,0

• Stroje a dopravní prostředky

Podprůměrný růst vývozu strojů a dopravních prostředků poněkud oslabil převažující postavení těchto výrobků v celkovém vývozu a významně ovlivnil dynamiku celkového vývozu. Na absolutním zvýšení celkového vývozu o 80,9 mld. Kč se přírůstek vývozu strojů a dopravních prostředků podílel téměř 46 %. Dovoz strojů a dopravních prostředků zaznamenal meziroční pokles a tím oslabení podílu na celkovém dovozu, jeho absolutní i relativní snížení bylo mezi všemi třídami SITC ojedinělé a navýšení celkového dovozu snížilo o 7,3 mld. Kč. Vývoj zahraničního obchodu se stroji a dopravními prostředky (zejména pokles dovozu) vedl k významnému meziročnímu navýšení kladného salda u těchto výrobků, které přispělo k meziročnímu zlepšení celkové obchodní bilance, resp. k přechodu z pasiva v 1. pololetí 2004 do aktiva v 1. pololetí 2005. Aktivní saldo zahraničního obchodu se stroji a dopravními prostředky reprezentovalo 24,9 % vývozu uvedených výrobků (16,7 % v 1. pololetí 2004). Nejvýznamnější vliv na vyšší aktivní saldo zahraničního obchodu v této třídě SITC měl růst aktiva u silničních vozidel (ovlivněný zejména kladným saldem z obchodu s osobními automobily ve výši 52,7 mld. Kč a z obchodu s díly a příslušenstvím motorových vozidel v rozsahu 29,5 mld. Kč), u strojů a zařízení všeobecně užívaných v průmyslu a kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat. Uvedené tři položky v 1. pololetí 2005 reprezentovaly téměř 59 % celkového vývozu strojů a dopravních prostředků a dohromady vyprodukovaly kladné saldo 111,3 mld. Kč. Pokles aktiva se projevil u zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku. Ke snížení pasiva došlo u elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů. Změna aktivního salda z 1. pololetí 2004 na pasivní saldo v 1. pololetí 2005 se odehrála u ostatních dopravních a přepravních prostředků (vliv dovozu stíhaček Gripen).

Tabulka č. 11

**Zahraniční obchod s vybranými položkami SITC 7 na dvě místa
v 1. pololetí 2005**

SITC 7, rev. 3 na dvě místa	Podíl v % na		2005/2004 index		Obchodní balance	Změna proti roku 2004
	vývozu	dovozu				
	SITC 7		vývozu	dovozu	v mld. Kč	
74-stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu	14,0	13,8	114,4	90,8	17,0	13,2
75-kancelářské stroje a zařízení k automatizovanému zpracování dat	12,1	10,3	118,1	94,8	20,3	10,6
76- zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku	6,5	7,3	85,7	92,4	4,8	- 2,0
77-elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče	19,2	26,3	99,5	93,8	- 2,7	5,6
78-silniční vozidla	32,8	22,4	118,9	106,4	74,0	19,5

**• Polotovary
a materiály**

Tato třída SITC si i v 1. pololetí 2005 udržela druhou nejsilnější pozici v celkové struktuře zahraničního obchodu. Podprůměrná dynamika vývozu vedla ale k jejímu oslabení na celkovém vývozu a nadprůměrný růst dovozu k jejímu udržení na celkovém dovozu. Předstih růstu vývozu před růstem dovozu se promítl v meziročním navýšení kladného salda zahraničního obchodu s těmito výrobky, které patřilo po strojích a dopravních prostředcích i v 1. pololetí 2005 k nejvyšším a představovalo 10,1 % vývozu polotovarů a materiálů (5,9 % v 1. pololetí 2004). Vývoz i dovoz polotovarů a materiálů se koncentroval do několika položek. Největší část vývozu připadla na kovové výrobky, které současně reprezentovaly i významnou část (5,9 %) celkového vývozu. Na dovozu polotovarů a materiálů se tyto výrobky podílely více než jednou pětinou. Docílené aktivní saldo patřilo k nejvyšším a současně zaznamenalo největší meziroční nárůst. Druhou nejvýznamnější položkou zahraničního obchodu s polotovary a materiály, ale s negativním vlivem na obchodní bilanci, bylo železo a ocel. Významný pozitivní přínos pro obchodní bilanci měl zahraniční obchod s výrobky z nekovových nerostů, zatímco neželezné kovy patřily k položce s největším pasivem, které se ale meziročně snížilo.

Tabulka č. 12

**Zahraniční obchod s vybranými položkami SITC 6 na dvě místa
v 1. pololetí 2005**

SITC 6, rev. 3 na dvě místa	Podíl v % na		2005/2004 index		Obchodní balance	Změna proti roku 2004
	vývozu	dovozu				
	SITC 6		vývozu	dovozu	v mld. Kč	
62-výrobky z pryže	10,9	7,1	117,4	110,2	9,3	2,1
64-papír, lepenka a výrobky z nich	6,9	9,0	117,1	98,8	- 2,4	2,3
65-textilní příže, tkaniny, tržní výrobky z nich	12,5	13,4	99,2	94,5	1,0	1,2
66-výrobky z nekovových nerostů	13,9	7,6	102,4	87,7	14,5	2,6
67-železo a ocel	21,7	26,6	124,2	130,7	- 4,6	- 2,9
68-neželezné kovy	3,7	11,4	93,2	94,8	- 13,4	0,6
69-kovové výrobky	26,5	21,1	106,7	101,8	15,5	2,8

**• Průmyslové
spotřební zboží
a zboží j.n.**

Podprůměrná dynamika vývozu průmyslového spotřebního zboží a zboží j.n. zachovala v 1. pololetí 2005 jejich postavení na celkovém vývozu na úrovni 1. pololetí 2004 a nadprůměrná dynamika dovozu průmyslového spotřebního zboží a zboží j.n. mírně posílila jejich pozici na celkovém dovozu. Tento vývoj vedl k meziročnímu zvýšení kladného salda zahraničního obchodu s průmyslovým spotřebním zbožím a zbožím j.n., které činilo 9,4 % jejich vývozu proti 6,7 % v 1. pololetí 2004. Položkou, která významně určovala celkové aktivum průmyslového spotřebního zboží a zboží j.n., byl nábytek a jeho díly. Aktivum této položky se meziročně mírně zvýšilo a reprezentovalo 57,9 % vývozu nábytku a jeho dílů. K položce s pozitivním přínosem pro obchodní bilanci patřily ještě prefabrikované budovy, výrobky zdravotnické a instalační; ostatní dvoumístné položky těchto tříd SITC vykazaly schodek obchodní bilance. Největší meziroční zhoršení bilance zaznamenaly odborné,

vědecké a řídicí přístroje a zařízení a dále pak oděvní výrobky a doplňky.

Tabulka č. 13

**Zahraniční obchod s vybranými položkami SITC 8+9 na dvě místa
v 1. pololetí 2005**

SITC 8+9, rev. 3 na dvě místa	Podíl v % na		2005/2004 index		Obchodní balance	Změna proti roku 2004
	vývozu	dovozu				
	SITC 8+9		vývozu	dovozu	v mld. Kč	
81-prefabrikované budovy, výrobky zdravotnické	8,4	3,5	99,3	83,2	5,4	0,6
82-nábytek a jeho díly	22,2	10,3	109,2	109,2	13,4	1,1
84-oděvní výrobky a doplňky	16,0	17,8	138,2	144,1	- 0,2	- 0,5
87-odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení	10,6	13,9	94,8	84,9	- 2,1	- 1,7
89-různé výrobky	36,2	43,3	103,8	100,4	- 3,2	1,2

• **Chemikálie
a příbuzné
výrobky**

Vysoký relativní růst vývozu, který byl příznačný pro chemikálie a příbuzné výrobky, ovlivnil posílení jejich úlohy v celkovém vývozu. Tyto výrobky současně zaznamenaly nevýznamné tempo růstu dovozu a oslabení pozice na celkovém dovozu. Schodek zahraničního obchodu s chemikáliemi a příbuznými výrobky, který byl mezi všemi třídami druhý nejvyšší, se hlavně díky zvýšení vývozu meziročně snížil. Vysoký schodek s meziročním zlepšením přetrvával u léčiv a farmaceutických výrobků a představoval více než 71 % dovozu těchto výrobků. Dalšími dvoumístnými položkami s pasivním vlivem na obchodní bilanci byly plasty v prvotní formě, plastické hmoty v neprvotních formách a chemické prostředky a výrobky. Celkový schodek u těchto tří položek dosáhl 19,6 mld. Kč. Jedinou položkou, u které dlouhodobě převažuje vývoz nad dovozem a která tak poněkud tlumí celkové pasivum chemikálií a příbuzných výrobků, jsou organické chemikálie. Aktivní saldo zahraničního obchodu s těmito výrobky činilo více než 30,5 % jejich vývozu.

Tabulka č. 14

**Zahraniční obchod s vybranými položkami SITC 5 na dvě místa
v 1. pololetí 2005**

SITC 5, rev. 3 na dvě místa	Podíl v % na		2005/2004 index		Obchodní balance	Změna proti roku 2004
	vývozu	dovozu				
	SITC 5		vývozu	dovozu	v mld. Kč	
51-organické chemikálie	18,9	7,7	123,7	115,8	3,3	1,0
54-léčiva a farmaceutické výrobky	12,4	25,0	122,6	98,8	- 17,9	1,6
57-plasty v prvotní formě	19,5	18,6	126,1	108,4	- 7,3	0,9
58-plastické hmoty v neprvotních formách	15,8	15,2	117,2	96,2	- 6,1	1,9
59-chemické prostředky a výrobky	8,2	10,9	144,8	102,6	- 6,2	1,2

• **Surové
materiály
nepoživatelné
a minerální
paliva**

Vývoz surových materiálů nepoživatelných a minerálních paliv provázelo nejnižší tempo růstu ze všech tříd SITC, pro jejich dovoz byl naopak příznačný vysoce nadprůměrný růst, který ovlivnil meziroční posílení pozice těchto výrobků na celkovém dovozu o 1,9 p.b. Tento vývoj vedl k významnému navýšení schodku zahraničního obchodu s uvedenými výrobky. Jeho hodnota byla nejvyšší ze všech tříd SITC a reprezentovala 49,7 % dovozu uvedených výrobků. Největší vývozní položkou v rámci zmíněných tříd SITC bylo uhlí, koks a brikety; tyto výrobky vykazaly aktivum ve výši téměř 76 % jejich vývozu. Největší dovozní položkou (s více než dvou pětinovým podílem na dovozu SITC 2+3) byla ropa a ropné výrobky, které vykazaly schodek téměř 37 mld. Kč s výrazným meziročním prohloubením. Dovoz ropy a ropných výrobků byl pod silným vlivem nejen zvýšeného množství jejich dovozu, ale i vyšších dovozních cen. Topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný byl druhou nejvýznamnější dovozní položkou s druhým největším záporným saldem, které se proti 1. pololetí 2004 prohloubilo o 6,6 mld. Kč.

Tabulka č. 15

**Zahraniční obchod s vybranými položkami SITC 2+3 na dvě místa
v 1. pololetí 2005**

SITC 2+3, rev. 3 na dvě místa	Podíl v % na		2005/2004 index		Obchodní bilance	Změna proti roku 2004
	vývozu	dovozu				
	SITC 2+3		vývozu	dovozu	v mld. Kč	
24-korek a dřevo	14,2	3,0	91,8	129,1	4,2	- 1,3
26-textilní vlákna a jejich odpad	4,6	4,7	88,1	82,8	- 2,4	0,6
28-rudy kovů a kovový odpad	12,5	9,4	101,2	120,2	- 3,1	-1,5
32-uhlí, koks a brikety	20,9	2,6	121,2	82,2	7,9	2,4
33-ropa a ropné výrobky	15,0	44,5	121,4	139,2	- 36,9	- 11,2
34-topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný	1,2	24,3	127,2	138,1	- 23,7	- 6,6
35-elektrický proud	16,4	1,8	100,9	123,1	6,4	- 0,3

• **Zemědělské
a potravinářské
suroviny
a výrobky**

Zahraniční obchod se zemědělskými a potravinářskými surovinami a výrobky byl v 1. pololetí 2005 provázen nadprůměrným růstem vývozu i dovozu. Úloha těchto výrobků v celkovém vývozu a zejména pak v dovozu proto posílila. Záporné saldo zahraničního obchodu s uvedenými výrobky zůstalo na úrovni 1. pololetí 2004 (vývoz kryl dovoz téměř ze 72 %). Největším nositelem pasivity byla zelenina a ovoce, která v 1. pololetí 2005 reprezentovala více než jednu čtvrtinu z celkového dovozu zemědělských a potravinářských surovin a výrobků. Pasivum u této položky se meziročně mírně zhoršilo, vývoz kryl dovoz pouze z 25,3 %. Druhá nejvyšší nerovnováha s meziročním zhoršením byla zřejmá u masa a masných výrobků a představovala 58,3 % dovozu uvedených výrobků proti 56,6 % v 1. pololetí 2004. Nepříznivou skutečností bylo i zvýšení schodku u kávy, čaje, kakaa, koření a výrobků z nich a u masa a masných výrobků a meziroční snížení kladného salda zahraničního obchodu s obilovinami a obilnými výrobky.

Tabulka č. 16

**Zahraniční obchod s vybranými položkami SITC 0+1+4 na dvě místa
v 1. pololetí 2005**

SITC 0+1+4, rev. 3 na dvě místa	Podíl v % na		2005/2004 index		Obchodní bilance	Změna proti roku 2004
	vývozu	dovozu				
	SITC 0+1+4		vývozu	dovozu	v mld. Kč	
01-maso a masné výrobky	6,2	12,8	153,7	160,0	- 2,9	- 1,1
02-mléčné výrobky a vejce	14,6	8,9	120,1	142,5	1,4	- 0,2
04-obiloviny a obilné výrobky	16,7	8,4	156,3	100,5	2,3	2,0
05-zelenina a ovoce	8,9	30,2	160,4	114,8	- 8,8	- 0,4
06-cukr, výrobky z cukru a med	11,2	5,0	103,4	140,4	1,8	- 0,4
07-káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	7,0	10,5	97,4	109,6	- 1,7	- 0,4
08-krmiva pro zvířata	4,1	8,7	137,9	84,2	- 2,0	1,0

Graf č. 9

Zbožová struktura zahraničního obchodu v 1. pololetí 2005 (podíly v %)

